

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА КУМЫКСКОМ ЯЗЫКЕ

БУСУРМАНЛАНЫ РУГЪАНИ-ЯРЫКЪЛАНДЫРЫВ ГАЗЕТИ

№1 (114) Айда бир керен чыгъарыла / Муъаррам 1430-й / январь ай – 2009 йыл. Багъасы 15 манат

РЕДАКТОРНУ КОЛОНКАСЫ

Ассаламу алейкум, аявлу дин къардашлар. Уьюгюзге яхшылыкъ болсун! Гъалиги оьрчюген девюрде инсангъа савлукъ да, паряхатлыкъ да буса не тарыкъ? Озокьда, иман бар буса. Амалсыз палестин халкъгъа гез къаратайыкъ. Гюнагъ-сызланы «гюнагъы» хоншулагъа ер етишмейгенликде, бусурмалар экенликде, бар болмакълыгъында... Иннемей пысып турагъан «цивилизация» уьлкелер къайсы девюрде яшайгъанын унутуп къалгъанмы, орта асрулардагъы Европада тюгюлбюз чю! Сав дюнья энни фашист Германиягъа айлангъанмы? Яшланы, къартланы, аврувланы къырмакъ — «террорчуланы» ёкъ этмек боламы экен?

Озокьда, Гюнтувуш пачалыкъларда яшайгъанлар да шону англамай, билмей тюгюлдюр: шонча да, гъакъылсыз яда сокъур болмас чы! Иш оланы ёлбашчыларындадыр, информация къуралланы башын тутгъанлардадыр. Бизге телевизордан гёрсетеген сийрек роликлерде бусурманлар булан разисизлигин билдиреген европалылар, америкалылар, гъатта ягъуди кешилер де гёрюне бола.

Адилликини, тюзлюкню ёлунда тарбияланагъан бусурманлар дин къардашлары къыйыкъсытылагъангъа ичибушмай, гъалекленмей болмай. Кюю барлар сёз булан сама да къардашларын, динин якъламайгъанда оьзгелени ругъу тюшме герекмей. Анадаш арап уьлкелени ёлбашчылары палестинлиге аркъатаяв болуп болмады, халкъарада йырткъычланы токътатма къарамады, айыплама сама да суймедиди. Артда белгили болгъан кюйде, Сауд Арабстанны пачасы гуманитар кёмек гысапда, Палестинагъа бир миллиард доллар бережек болгъан. Айыбындан чайылмакъ учун этилеген дашбашгъа ошайгъан кёмек тюгюлмю дагъы шо?

Къудратлы Аллагъ Оьзюне умут этегенлеге гюч де бере, уьстюнлюк де савгъат эте. Оьр болуп гелген бусурман тарих шогъар шагъат. Нечесе давланы утгъан бусурманлар санав якъдан аз да болуп. Оланы савуту — Аллагъгъа тавакал этив болгъан.

Энни де бизге янгыз бир Есибиз Аллагъгъа таянмагъа къала. Бусурманны лап гючлю савуту - дуа, тек къол булан токътатма герек зулму, бир дуа охув булан къутулуп къалма да ярамас...

АГЪАМИЯТЛЫ МАСЪАЛА

«Иритилген къоргъашын» яда палестинлилены къаны

Адам РАСУЛОВ

Палестина янгыдан отда

«Израиль» деген гъукумат айлана чёлню палестинлилены къаны булан эркин кюйде сугъармагъа башлагъан. 27-нчи декабрьде эртен «Израиль» сектор Газагъа генг кюйде бомба ташлама башлай.

Кёкден йибериленген бомбалар аз йимик, денгизден де гемелер атышыгъа къошула. Бомба атышыгъан сонг, «Израиль» кёп-кёп санавдагъы танклары, спецназы булан сектор Газагъа гирмеге башлай. Нечесе минг резервдегилер де аякъгъа тургъузула. Газагъа элтеген бары да ёллар, постлар бегетиле.

Оьлгенлени санаву гюн сайын артагъан саялы, оланы тюз токъташдырмагъа къыйын, тек гъалиге олар бир мингден артгъаны белгили, яралангъанланы санаву дагъы да кёп.

Газада ягъарлыкъ, сурсат, дарманлар ёкъ. Азарханалар ва морглар тыгъылып толгъан, бу дав паряхат халкъгъа оьтесиз уллу балагъгъа айланма тура.

«Израильни асгери алгъа юрювюн тарыкъ чакъы узатажакъ. Биз токътамажакъбыз. Сектор Газагъа ювукъдагъы районларда да чрезвычайный гъал гийиргенбиз», — дей «Израильни» асгер башы Эхуд Барак.

Палестин — Израиль къаршы туруудагъы бу давгъа ал заманларда тиеген тюртюшюв болмагъан. Къанлы ва оьжетли ардагъы бу дав «Иритилген къоргъашын» деген операция деп юрюле.

«Израильни» гючюне палестинлилер янгыз «кассам» деген ракеталаны къаршы этмеге бола, олар да герек ерге нагагъ да етишмей. Къамавгъа алынган амалсыз халкъ ер тюпде ёллар къазып, оьзлеге продуктлар, дарманлар, ягъарлыкъ ва азмаз савут болдурмагъа къарай. Оьлюмден сакъланмакъ учун бир-эки савут саялы, «Израиль» сав дюньягъа оьзюн къырып бара деп къувун да гётерип, пап-паряхат кюйде савлай халкъны дюньядан ёкъ этмеге гиришген.

Дазусу ёкъ азапны ончакъы йыл башдан гечиреген саялы къамавда буса да, ругъдан тюшмеген ва душмангъа къаршылыкъ билдиреген палестин халкъ оьзгелеге уьлгю ва макътавгъа лайыкълы.

Дюньяны кёбюсю уьлкесинде «Израильни» вагъшилигин айыплагъан, даву токътатмагъа герек деген жыйынлар хыйлы пачалыкъларда оьтген. Минглер булан адамлар Парижни, Лондону, Мадридни, Нью-Йоркню орамларына чыгъа. Газаны бомбагъа тутувгъа къаршы демонстрациялар гъатта «Израильни» оьзюнде де оьтдю.

Номерде:

3 БАШГЪА ПИКРУ

Тамаша Комитет

4 ГЪАЖ МАСЪАЛА

5 Гъаж — адамны негетлерини гюзгюсю

6 ПАЙХАММАРНЫ ЯШАВУ

7 Нюрлю таварих

7 ИЛМУ

Сафинатун нажат

ЯНГЫЛЫКЪЛАР

Эстремизмге
къаршы

Сав дюнъядагы бусурман алимлери террорчулукъга ва хорлавга къаршы чыгъа. Ислам дюнъяны лап уллу центрларыны биринде — Индиядагы Дар уль-улум Деобанд деген шагъарда терроризм гери урулагъан иш деген фетваны (къарарны) тубюнде 6 мингден къолай алим къол салгъан. Бу фетвада айтылгъан кюйде, терроризм адамлагъа зулму гелтире, къаршы чыгъа ва шону къайсы кюю де гери урула.

Жыйында ортакъчылыкъ этмеген озге алимлери де шо фетва булан толу кюйде рази.

Къабурланы да
пешемей

ОИК деген къурумны Баш секретары Ихсаногълу Израиль судну гукмусуна къаршы чыкыгъан. Шо гукмуга гере, Иерусалимдеги Маман-Аллагъ деген къабурлар бузулуп тайдырылма герек. Бу къабурларда буса нечесе минг бусурманлар гемюлген, оланы арасында Пайхаммарны асгъабалары, шайихлар, алимлери. Израиль бир затдан да тартынмай, лап намуссуз кюйде шо ерде «Толерантностну музейин» (демек къыйышып яшавну) ачма сюегенин билдирген.

Ихсаногълуну сёзлерине гере, Израиль къабурланы екъ этмеге къарап — дюнъя тарихде болмагъан вагъшиликни этмеге сюе. Болуп турагъан ишлени гъакъында Ихсаногълу ООН-ну ва ЮНЕСКО-ну елбашчылары булан сёйлешивлер юрютмеге башлагъан.

Хиджабын
чечмеген

Египетли Гада аль-Тавиль дейген тиштайпа телевидениеде берилишлени юроте болгъан ва 6 йыл гетип, озюню ишине къайтма бажаргъ-

ан. Суддан таба ол экранга хиджаб байлагъан кюйде чыкмагъа законлу ихтиярын якълагъан.

«Биз суддан таба ихтиярларыбызны якълап болдукъ, — дей Гада, — телеэкранларда хиджаб байлап чыгъагъан энни биз бешев барбыз».

«Мен гъали, аслу гъалда, тиштайпалар кеп болагъан ток-шоуну юрютмеген», — дей бу къатынгиши. Амма программаны елбашчылары Гаданы алда ишлеген ингилитилде чыгъагъан янгылыкълагъа къайтармагъа алгъасамай.

Россия бусурман-
ланы жамият
палатасы болма
герек

Гъукмат далилlege гере, Россияда 230 минг жувут яшай, бусурманланы санаву буса — 20 миллиондан артыкъ. Амма оланы жамият яшавгъа этеген таъсири санавундан гъасил болмай, тувра къаршы чыгъа десе терс болмас. Бусурманлар Россияда миналы халкълар экенге де

къарамайлы, гъал гъакъыкъатда гъалиге шолай. Устевюне, ислам дин Россияга хачперес динден алда гелгени де эсден чыгъарма тюшмейдир. Гъали-гъалилерде жувут миллетли Россияны ватандашлары улкербизни жамият яшавуна тувра таъсир этмеге хыяллы экенин ачыкъдан билдирди. Москвада жувутланы жамият палатасы деген къурум къурулгъан. Бир-бир гезиклерде бусурманлагъа жувутлардан уьлгю алмагъа ярамай тююлдюр. Инг башлап о халкъны жамият жагълыгына ва ихтиярларын якълап болууна уьйренме яшшы. Айсенилик, озъ ихтиярларын якълама болмайгъанлыкъ яда суймейгенлик яшшылыкъга гелтирмес. Ислам динни

къыйыкъсыта деп кант этип турмай ва ягъадан кемек болургъа гъабас умутлагъа таянганча, озъ якъдан гъаракат этип, динин якълама, оьр этме къасткъылма герек.

Муна шо муратлар учун тез арада Бусурманланы жамият палатасын къурма тийишли. Россия гъакимият якъдан булай гъаракат англавлукъну ва ел къоювну тувдураргъа шеклик екъ, неге тююл бусурманланы санаву гюн сайын артып тербейгенин гъакимият бек яхшы англай. Бир-бир гъасап этивлеге гере, 2030-нчу йылга Россияда ватандашланы кеп яны бусурманлар болажакъ. Яш тувувгъа бакъгъан якъда пачалыкъ англавлу янашма, кемек этмеге башлагъан сонг бусурман регионларда яш тувув бирден-бир артгъан.

Шариат юрт

Пакистандагы Мискиннур деген юртну жамияты шариатга гере яшамагъа токъташгъан.

Бу юртгъа гечмеге сюеген гъар адам шариатга гере яшажыгына дыгъар байлама герек. Юртда яшайгъанлар эришивлюклерин, масъалаларын шариатны къанунларына гере чече, олар пакистан суддан ва полициядан кемек излевюн къойгъан. Башлапгъы заманда бу янгылыкъга агъамият берегенлер кеп болмагъан, тек бара-бара, шариатны елун танглагъанланы санаву артма башлай. Ерли адамлар айтагъан кюйде, юртда яшайгъанлар да, тышдан гелгенлер де ислам гёрсетеген елда рагъат яшамма, шариатны талапларын кютюп оьмюр сюеме болалар. Шолар учун бу ел — насипликни елу.

Бу сёзлени исбатламакъ учун, Мискиннурда жинаятчылыкъ бютюнлей екъ десе таманлыкъ этер. Бу юртну имамы Сиддики ислам динни яйыгда сюювню ва паракатлыкъны, рагъмулукъну елун танглай. «Биз Талибангъа къаршы чыгъабыз, — дей ол. — Оланы къайдалары бизге къыйышмай. Динни олар йимик яймай. Шариатны токъташдырмакъ учун гючню ва савутну къолламас».

Софияда ислам
центр
къурулажакъ

Болгарияны тахшагъары Софияда узакъ къалмай ислам дин къуллукъчуланы гъазирлейген маданият — билим берив центры ачылажакъ. Бу натижагъа Софияны Мэри Бойко Борисов Болгарияны муфтиси Алиш Гъажи булан сёйлешивлер этген сонг гелген.

Б. Борисов айтгъан кюйде, Болгария бусурманланы озъ динини гъакъында билмеге, огъар уьйренмеге имканлыкъ болмагъа герек. Муфти буса, охув программа яшавну кеп янларын къуршап, генг кюйде юрлежек деп билдирген.

Бу центрны къурмакъ учун харжны Халкъара Ислам Конференция озюню бойнуна алгъан. Бу къурумда дюнъяны 60 улкеси ортакъчылыкъ эте.

Тил ва килиса

Оденс шагъарны (Дания) елбашчылары тышдан гелген бусурман тиштайпалар учун курслар ачмагъа хыяллы.

О курсларда къатынгишилер датский тилге уьйренмеге, янгы иш тангламагъа ва иш булан машгъул болма болажакъ деп гез алгъа тутула. Булай алгъанда бу сипте нече де адилли гёрюне, сайки, билмейгенлер ерли тилге де уьйренмеге де, иш тапмагъа да болажакъ. Амма бусурманлар булай кемекни ончакъы бек ушатмагъан.

Шагъар комитетни членлери Мохаммад Мансур ва Анна Риттер ойлашагъан кюйде, масъала муниципалитет бу курсланы оьтгермеге деп гёрсетеген ерде, демек, бусурманлагъа билим алмагъа ки-

ГЪАДИС

Кёбюсю хаталаны адамлар артыкъ сёйлешивлерден эте

лисада таклиф этиле.

Анна Риттерни сёзлерине гере, бу курсланы хачперес килисада ерлешдирмеге герек деген ой — яхшы ойлардан тююл. «Адамлагъа кемек этив, озокъда, яхшы ишдир, тек ону яшавгъа чыгъарагъан кюй акъсакълай. Кюйге къарагъанда, булай чонтукъ ишлер булан къаршы натижагъа гелирбиз», — деген ол.

Ону сёзлери булан социал-демократ партияны ортакъчысы Мохаммад Мансур да толу рази. «Билим берив программаланы дин пропаганда булан булгъама тюшмей, — дей ол. — Таклиф этилеген дарслар гъайрангъы школада яда маданият къалада оьтмеге герек».

Палестин
халкъгъа кемек

Дагъыстан бусурманланы Ругъани идарасы Москвадагы Палестинаны посольствосу булан байлавлукъ тутуп, Сектор Газадагылагъа тарыкълы дарманаланы сиягъын бермекни тилеген. Гъали дарманланы ва озге гуманитар малланы сатып алыгъа байлавлу иш башлангъан, узакъ да къалмай оланы Палестинагъа йибережек.

Татарстанда да булай иш юрюлгенге гере, бу республиканы Ругъани идарасы булан гъакълашып, жыйылгъан бары да малланы бирче йибережекке сёйлешилген. Шо гъакъда ДУМД-ни пресс-къуллугъунда билдирген.

Татарстанны Ругъани идарасы да Сектор Газада турагъанлар учун акъча жыйып, тарыкълы дарманлар ва озге сурсат алгъан болгъан.

Эки де республикада жыйылгъан гуманитар кемекни Палестинагъа Татарстанны МЧС-ини самолёту этишдирежек. Дарманлардан къайры, кемек гъасапта Газагъа ашамлыкъ маллар да, чатырлар да ва яшавлукъ учун къолланагъан озге маллар да этишдирилежек.

www.islamdag.ru деген сайтдан алынган

БАШГЪА ПИКРУ

Тамаша Комитет

Дагыстан Республиканы Гьукуматында дин ишлеге кьарайган Комитет бар. Бу кьурум ишлеге кьарайганда, о атына онча кыйышмайдыр деп эсинге геле. Булай алганда, эсгерилген Комитет пачалыкны ва динлени арасында болаган аралыкъланы юрютмеге герек, башгъача айтганда, гьакимиятны да, ругъани идараланы да аралыгын юрютювчу болмагъа тарыкь. Гьакъыкьатда шо шолаймы экен? Шо гьакъда бирче ойланып кьарайыкълар.

Гьар гезик йылны ахырында Комитет этген ишине гьакъында жавап береген ва жамын чыгъараган прессконференция оьтгерге. Ардагы шолай жыйын 3-нчу декабрьде оьтгериле. Булай прессконференциялагъа чакъырылаган мухбирлер дин булан байлавлу масъаланы гьакъында язаганда аслу гьалда динибизни яман якъдан гьрсете яда бу теманы янгыз тамаша-сенсация бермек учун кьоллай. Ислам информация кьуралларда чалы-

шаган бир журналист де шоллай прессконференциялагъа чакъырылмай. Булайлыкь Комитет ругъанилени ягъада кьоягъанын гьрсете ва республикабызда динге жавап береген оьзлени кьурумундан кьайры дагы бирев де екь деп гьисаплайгъанын билдире. Амма шону булан бирче газетлерде гьетерилеген дин булан байлавлу масъалалар ругъанилерсиз кьаралма тарыкь тююлюн ва оларсыз чечилмежегин унутуп кьала. Гьаж булан байлавлу масъалаларда Комитет Гьукумат учун маълумат жыйыувчу гьисапда чалыша. Адабият масъалалагъа гелгенде де, гьал шо кюйде. Комитетни елбашчысы А. Магъамматов айтаган кюйде, ювукь арада Комитетде эксперт Совет кьурулмагъа болажакь.

Бу экспертлерден не пайда болсун, эгер оланы арасында вагъабылагъа лайыкьлы янашаганлар да бар буса? Комитетни кьуллукьчусу бир гезик билдирген кюйде, Дагыстандагы межитлени янгыз 30 проценти Ругъани

идарагъа таби. Булай тамаша билдиривлер бу комитетдегилер хабарлар жыйма «уста» экенин гьрсете. Биз чи шогъар кьаршы да тююлюбюз, эгер гьрти информация да жыйып, шону халкьгъа етишдире буса.

Озокъда, бары да кьуллукьчулар башчысына толу кюйде таби бир заманда да болмас, шо кепде республикабыздагы бютюнлей бары межитлер де Ругъани идарагъа тынгламай, ДР-ни Президентине де ону табилигиндегилер де толу кюйде тынгламай чы. Амма Дагыстанда муфтиге тынгламайган бир имам да, оьзге дин кьуллукьчу да екь деп ташдырып айтма болабыз. Яшавда буса, айтды-кьуйтду юрютюп, адамланы бир-бирине кисдирип айланаганлар бары ачыкь. Ругъани идарагъа таби болмагъан сонг, межитлени кьалган 70 проценти кимге таби экен? Комитетге сама да тююлюмю? Яда межитлени шо 70 проценти экстремистленики сама тююлюмю деп комитет айтма сама суймейми?

Илму-практический конференцияда болган тамаша ишни де алып кьарайыкь. Ону онгараганлар экстремизмге кьаршы уллу иш этебиз деп ойлалаша да, янгыз «гьакъыллы» сьзлер бу гьаракатда лап осал таьсир этегени кимге ачыкь тююлю? Шогъар да кьарамайлы, булай елугьувларда ортакьчылыкь этеген гьар ким ажайып иш этип кьойдум деп ойланып, бек оьктем болалар, тек о кьайдалар булан, олар таклиф этеген кьайдалар булан масъала чы нечик де чечилмес, оьрчюкмесе де яхшы. Кафлан Ханбабаев дин ишлеге кьарайган Комитетни председателини заместители ва шолай конференцияларда даим ортакьчылыкь эте ва ардагысында ол оьзюн

ГЪАДИС

Урушбат берегенни де, урушбат алагъанны да Аллагь налатлагъан

тутган кюйге кьараганда, гьртиден де шо комитет оьзюню атына кыйышмайдыр деген ой геле. Яш ахтарывчуланы аспирантланы якъламакьны, ругъландырмакьны орнунда комитетдегилер олар доклад этегенде сьзюн бьле, оьзлени пикрисуна кыйышмайган оину эшитсе, эришме башлай, гьасили калам, рагьат ишлеме кьоймай. Шому экен К. Ханбабаевни аслу мурады?

Оьрде айтылган затлагъа да гьере, айтылмагъанлагъа да гьере, бизин эсизиге гелеген кюйде, бу Комитет оьзюне учун кьурулгъанны да билмей ва не этип де негъакь алапа алмайгъанын гьрсетме кьарай.

«Ассалам» газетни кьуллукьчуларыны пикрису

АГЪАМИЯТНЫ МАСЪАЛА

«Иритилген кьоргъашын» яда палестинлилены кьаны

144

ООН-ну Аманлыкь Совети Газаны топурагында дав ишлени токътатмагъа герек деген кьарарын да пешемей, израиль авиация сектор Газагъа этеген чапгынын узата ва бомба ташлаву токътатмай. Шолайлыкьда, халкьара оьлчевде аманлыкьны ва паракхатлыкьны болдурмагъа деп кьурулган ООН-ну иши пучуна гете ва ону бу пачалыкь сансымайгъаны гьерюне. «Израильни» премьер-министри Эхуд Ольмерт билдирген кюйде, ООН-ну резолюциясына ва кьарамайлы, «Израиль» сектор Газада этеген давун токътатмажакь.

Алданокь белгили болган кюйде, сьз булан «Израильни» айыплагъандан кьайры, арап уьлкелени елбашчылары палестин халкьгъа гьрти кьемек этмей, иннемей тымыз. Кьемек чи нечик де этмей, гьатта мисриликлер дасусун да бирден-бир бегете.

Кьоркьунчу ерден чыкьмакь учун палестинли халкь Мисридеги Рафах деген шагьардагы КПП-ден оьтмеге тарыкь. «Израильни» айтгъанын этип, сайки, террорчулар оьзлеге де гелме болурдан сакьланмакь учун, бу бойдагы дазу бегетилгени. Палестинлилени шолайлыкь бирден-бир оьрчюкдюре ва олар гюч булан дазудан оьтмеге кьарай. Жавап гьисапда мисрили полициялар савут булан атышып башлай. Натихада бир-нече адам оьле. Давну оьжетлигинден кьачаган

бусурманлар Мисри булангъы дазуда полициягъа кьаршы бола ва кьардаш халкьда сыйынма кюй тапмай.

Ливияны елбашчысы Муаммар Каддафи арап уьлкелени елбашчылары кукайлар деп айыплагъан. Халкьыны алдында сьлегенде ол, айтылган уьлкелер янгыз гуманитар кьемек эте деп билдирген. Арап пачалыкъланы жыйынында оьзге тюрюлю кьемек, гьаракат этмеге сюегенлер табылмаган.

Дюнья оьлчевде «Израиль» этеген таьсир шонча да гючлю экен, гьатта шогъар арап уьлкелер бир кьаршылыкь этмеге де кьарамаган, давну токътатмагъа герек деп де айтмаган сонг не ойлалашарсан.

Бу якъларда паракхатлыкь болурму-болмасмы «Израиль» якъдан гьасил бола ва, кюйге кьараганда, булар шо муратлардан арек. «Израиль» гьалны оьзлеге онгайлы якъдан гьрсетмек учун гючлю пропагандасын кьоллай. Шогъар гьере, бир-биревлер «Израиль» паракхатлыкьны излейгенге, «Хамас» буса, дав этип турма сюегенге ва янгыз шо саялы мунда паракхатлыкь егъуна инанып битген. Булай сиясатда «Израиль» учун Палестинни Милли автономиясыны председатели Магьмут Аббас бек онгайлы. Палестин халкьны аманлыгын болдурма бажармайган, бу адамны гьаракаты Палестинаны ватандаш давгъа тарытмагъа аз кьойду. Уьстювюне, ону гьакимлигини болжалы 9-нчу январьда битген. Амма США-ны вакиллери

ачыкьдан айтаган кюйде, Магьмут Аббас елбашчылыкьнын узатса тийишли болургъа рази.

Халкьны кьуршап кьамавгъа да алып, кьырып барагъанны гьакъында кьеп аз айтыла. Булай ишге сав халкьны оьлтюрюп, екь этмеге, демек, геноцид этмеге кьарай десе, кьопдурув болмас. Палестин халкьны кьырмакь учун, «Израиль» гючюн аямай чалыша, тыныш алмагъа кьоймаган гьалгъа тарытмакь учун юзлер булан блокпостлар кьурула, кьамав да кьысыла. Янгы тарихде булай оьжетли кюйде халкь кьырыв болмаган. Палестинлилени гюн сайын, ял кьоймай, оьлтюрюп, екь этип тура. Бу гьалда дюньяда лап гючлю савуту булангъы «Израильге» кьаршы турувда, кьолуна бырынгъы савут да тутуп, оьлген кьолай деп, палестин халкьны кьажымай кьаршылыкь билдире.

ХАМАС-ны башчысы Халед Машааль сектор Газаны халкьын израиль душманлагъа кьаршы турмагъа чакьыргъан. «Палестинлилени оьзюню пачалыгы екь буса да, олар миллет гьисапда барлар. Бугюн оланы янгыз бир елу бар — ихтиярлары якълмакь учун кьаршылыкьнын билдирип ябушмакь», — деп, ол билдирген.

«Израиль» башлагъан давгъа дагы башгъа жавап болмас. «Израиль» сектор Газада сиясат булан этип болмагъан затын савут булан этмеге айрокьда болмажакь, деген Х. Машааль. Сав дюньяда бары да бусурманлар «Израильни» намартлыгын айыплай ва динкьардашларына кьайгыра.

Дагыстандагы бусурманлар намазында ислам уьмметге кьыйынлы

заманлар гелгенде охулагъан «Кунут» деген дуаны охуй. Ругъани идарада да бу вагъшиликни айыплай ва тез арада Израиль якъдан палестин халкьны кьырыву токъталажакь деп умут эте.

Магъачкъланы Баш жума межитини имамы Магъамматрасул гьажи Саадиев оьзюню ваьзасында арап уьлкелени елбашчылары Палестинадагъа гьалгъа кьаршылыкь билдирмегини, пысып токътайгъанын, бир зат да этмеге кьарагъайманын кьатты кюйде айыплагъан.

«Бары да бусурманлар агъа-инилер деген затны олар англамагъа суймей ва кьардашланы арасындагы борчланы гьакъында унутганлар, — дей ол. — Олар Мугъаммат Пайхаммарны яшавундан дарслар алма суймей ва Яратгъаныбыз Аллагь бусурман кьардашынга кьемек этмеге алгъаса деген борчну да кьотмеге кьарамай».

Магъамматрасул гьажи Пайхаммарны булай гьадисин де эсге салды: «**Бары да бусурманлар бир кьаркьара йимик ва кьайсы буса да бир сан авуртса, шо сав кьаркьарагъа билине**».

«Бусурманлар учун бу кьыйынлы заманда арап уьлкелени елбашчылары гьакь юзюн гьрсетдилер», — деди ол.

«Сектор Газа деп бары да бусурманлагъа айтмагъа ярай. Биз кьыйналабыз, шо юрклерибизге де билине. «Израиль» — гичи уьлке, тек ону артында уллу гючлер турган, олар даим ислам динден кьоркьуп гелген ва динибизни гьерюп болмайлар», — деди имам.

Дагыстанлы бусурманлар Есибиз Аллагъа бары да уьмметни давлардан ва кьалмагъалдан сакьласын деп тилей, дуа эте.

ГЪАЖ МАСЪАЛА

Йылдан йыл Дагъыстанны бусурманлары, гъажи болгъанлар да, сыйлы ерлерде болмагъанлар да, жагъ кюйде «Ругъани идара ва гъаж» деген масъаланы айланасында пикирлеше.

«Гъажгъа барагъан гъар гишиден... минг манат жыйса, гъажда бу йыл мунчакъы адам болгъан. Энни о акъчаны гъажда болгъанланы санавуна ардырса, муу-нчакъы бола... Вабабай, тынгла сен, олар къазанагъан акъча аз зат тююл». Шону булан бирче бу санавчулар, билмейген болуп, Сауд Арабстан гъажилени къуллукъларын кютегенге алагъан пайын, Маккадагъы ва Мадинадагъы къонакъюйлер учун чыгъагъан харжны, авиабилетлени багъасын ва оьзге кеп-кеп чыгъышланы гъисапгъа алма «унутуп» къала. Бу къужурлу соравлагъа гъажи онгарагъанлардан тийишли жаваплар алмагъа бола, тек бугюн биз башгъа масъаланы гъакъында лакъыр этмеге сюебиз.

«Ругъани идара ва гъаж» деген масъалада эки агъамиятлы белги бар. Биринчиси — бирев де гъаж къылыгну Ругъани идарадан айырып болмас, неге тююл о исламны бешинчи рукнусу. Экинчи яны буса — бусурман адамланы гъажгъа йибериб булан уллу къурум иш ва онда хыйлылар ортакъчылыкъ этегени. Биревлени уьстюне яла-ялгъанланы япмай, гъалны ахтармагъа, законланы билмеге тарыкъ, дагъы болмагъанда газетлерде чыгъагъан макъалаланы тергевлю охума герек. Тамаша къалдырма сюеген учуз макъалаланы да тергелген инанма ярайгъан, абурулу, аты бар мухбирлер язгъанлардан айырып болма да тарыкъ.

Адамланы бир ажайып хасияты бар, не масъалада да шогъар жаваплыланы белгилеме къарайбыз, тек даим терс ерлерде излейбиз, гъакъыкъатгъа къулакъ асмай, оьзюьз негер инанма скойсек шогъар инанып да къалабыз. О, озокъда, тынч кюй, амма тюзюк де уьст гелме тарыкъ ва белгилер ерлерине салынма тарыкъ. Ругъани идара ким де, не де айтардай чыдайгъан, чеп жыялгъан ер тююл экенни эсден чыгъарма ярамай. Биревлер гъалекленмеге бола: не эте биз тюз айтмайбызмы, муфтини, Ругъани идараны бир затда да айыбы ёкъму? Ялан сёзюю къоюп, гъалны гъакъыкъатын ахтарма къарайыкъ. Инг башлап гиччи мисалны гелтирейик. Бир-нече йыл алдын минг ярым дагъыстанлы адам гъаж къылып болмагъан саялы, Ругъани идараны айыпламагъан гюнагъ да къалмагъандыр... Яхшы, ону гъакъында дагъы гезикге къояйыкъ. Натихада, ши гёттерилген къавгъадан пайдаланып, ДР-ни Гъукуматыны янында иш гёреген гъаж Совети къурула. Бу къурум гъаж къылыгъан масъалагъа бары да гъажилер иш гёреген къуллукъланы, ведомстволаны къуршап, бирикдире. Тахшагъарлы ва ерли журналистлер бу янгылыкъны эшитгендокъ шоссаягъат охувчуларына ону етишдире ва бу меселде яза: «Дагъыстан бусурманларыны ругъани идарасы (ДУМД) нечесе йыллар янгыз оьзю кютеген къуллукъну ёлбашчылыгъын тас эте. Энни дагъыстанлы гъажилени Маккагъа сапары булан ДР-ни Гъукуматыны янында иш гёрежек хас Совети ва турфирмалар машгъул болажакъ. Гъаж къылма гъазирленегенлер учун бу алышынывлар яхшы янгъа айланажакъ, яни, кагъыз онгарывлар чалт да, рагъат да оьтежек, чыгъышлар да шайлы кемижек».

WWW.RUSK.RU, WWW.GZT.RU

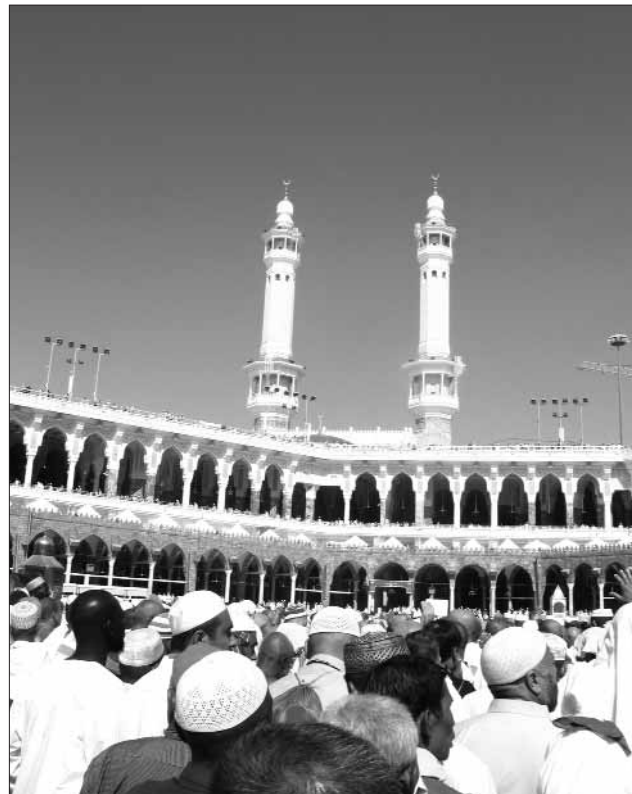
Тюзюн айтса, булай янгылыкълар бизин онча сююндюрмесе де, пашман да этмеги, олагъа къулакъ-асмай иннемей къойдукъ, балики, энниден тутуп бусурманлагъа къолай сама болар деген умутлар булан. Сонг бара-бара о янгылыкъланы янгыз Ругъани идараны къуллукълалары охуп къойгъанмы экен, къалгъанлагъа шо етишмегенми экен деген шеклик тувмагъа башлай яда оьзгелер билмемиш болуп къалгъанмы? Нечик болса да, билмей къалгъанлар учун, шо гъакъда язылгъанланы эсине салма сюебиз ва 2009-нчу йылда сама бу кепдеги маънасыз сёзлени дагъы айтмас деп умут этебиз: «Бу муфти оьзюню гъаж бёлюгю булан (Ругъани идарада гъаж бёлюк ёгъу нечесе йыл битип тура) бизин тонагъан, багажыбызны тас этген...» Бир-бирлени сёзлери чи

гъатта ол адам не айтагъанни англамайгъанни гёрсете. Масала: «Муфти къайда къарай, не эте ол гёрмейми Каабаны айланмагъа нечик къыйын экенни, неге низам салмай мунда?» Англама къыйын буса да, маънасыз масхара деп къояйыкъ шолагъа.

Дагъыстанны бусурманларыны бу масъалагъа бакъгъан агъамиятны гъисапгъа алып, бир-бир макъалаланы эсигизге салайыкъ.

1. WWW.GZT.RU Дагъыстанны Гъукуматы дин ишлеге къарайгъан Комитетни янында гъаж масъалалагъа жаваплы республикан совет къургъан. Дагъыстанны дин ишлеге къарайгъан министри Загъир Арухов ГАЗЕТАГЪА билдирген кюйде, гъажгъа къарайгъан россиялы совет ерлерде де шолай къурумланы къурмагъа къышда таклиф берген. Советге 16 адам гирген, шоланы ичинде муфти ва дагъыстан межитлены дёрт имамы. 10-нчу июнда оьтерилген биринчи жыйында бу совет гъаж къылыгъан ишлени Ругъани идарадан чыгъарып алып, коммерческий турфирмалагъа тапшургъан. Гележек йылда

Гъаж — адамны

беш турфирма шо ишлени кютежек. Шолайлыкъда, ДУМД ал заманларда оьзю сюйген кюйде, ошатмайгъанланы гъаждан магърум къоя болгъан буса, энниден тутуп гъаж къылма барагъанлар Маккагъа да барма болажакъ, оьзлер оьзлеге турфирмаланы да сайлама болажакъ. Шо гъакъда ГАЗЕТАГЪА З. Арухов айтгъан кюйде, гъалиден тутуп бизде де иш светский Тюркияда йимик къурулажакъ, гъажны бухгалтериясы ачыкъ болажакъ, советлер йыллар булан ишин кютежек ва гъажилер учун да онгайлыкълар болажакъ, нечик де бары халкъ рази къалажакъ.

2. ИППК РГУ-ну ва ИСПИ РАН-ны электронный китапханасы. 2004-нчу йылны 23-нчу апрелиндеги 122 номерли къарары булан ДР-ни Гъукуматы дин ишлеге къарайгъан Комитетде гъаж масъалалагъа къарайгъан республикан совет къура.

2004-нчу йылны 8-нчи июнда гъаж советни биринчи жыйыны оьтгериле. Гъаж советни жыйынында 2005-нчи йылдагъы гъажда къайсы турфирмалар ортакъчылыкъ этежеги къаралгъан. Этилген къараргъа гёре, «Сириус», «Изумруд», «Туруниверсал», «Баракат», «Джами» деген турфирмалар гъажда ортакъчылыкъ этежек болгъан, неге тююл бу турфирмаланы герекли лицензиялары да бар, тыш уьлкелеге барывуну кеп йыллыкъ сынаву да бар, Сауд Арабстан салагъан талаплагъа да къыйышлар ва олар булан гъаж-компания ишлер башланажакъ...

ГЪАЖИС

Сийдикден таза болувну сакълагъыз, неге тююл къабурдагъы азапгъа аслу гъалда шо себеп бола

3. KAVKAZ-UZEL.RU 3-нчу июлда Дагъыстанны Гъукуматында жыйын оьтгерилген. Шонда Дагъыстанны Президентини янында дин къурумлар булан иш гёреген советни генгеши оьтгерилди ва 2008-2009-нчу йыллардагъы гъажгъа онгарывыгну масъаласы ойлашылды.

4. REGIONS.RU Дагъыстанда 12-нчи ноябрьде ДР-ни Президентини янында дин къурумлар булан иш гёреген советни жыйыны оьтгерилди. Жыйында

Дагъстанда гъаж къылыгъан ишлер нечик юрюлегенни гъакъында айтылды. Жыйынны ДР-ни Гъукуматыны Председателини 1-нчи заместители Низами Казиев юрютдю. Бу жыйында гъаж ишлеге къуршалагъан министерстволаны ва ведомстволаны ёлбашчылары да ортакъчылыкъ этди.

Ёлугъувну жамын чыгъарта туруп, Низами Казиев гъаж ишлеге байлавлу якъдан республикабыз йыл сайын къурулуш ишлени къолайлашдыра буса да, бугюнге гъаж-компанияда чечилмеген хыйлы масъала къалып тура, деди. Масала, гъажгъа барагъанланы вакцинация булангъы масъаласы толу чечилмеген, темир ёлчулар булан да бир-бир соравлар арадан таймагъан. Шо саялы, бу якъгъа бакъгъан ишни жанлашдырма ва тез арада чечмеге тыркъ болажакъ. «Адамлар о-бу гъалгъа тарыгъанда не этмеге герекни ва кимден кёмек излемеге тарыкъны билмеге герек. Бары да адамгъа дегенлей гъажгъа качан барагъанни ва не гюн къайтагъанни етишдирмеге тийишли», — деди Н. Казиев.

5. RIA DAGESTAN.RU. Гъаж-компания булангъы байлавлу бары да соравлар ДР-ни Президентини ва Гъукуматыбызны аслу агъамиятын тартгъан. ДР-ни Гъукуматында гъаж-компанияны къурагъанлар булан бир-нече ёлугъулар оьтгерилди. Гъажгъа онгарывгъа байлавлу болуп, дин ишлеге къарайгъан Комитет, ДР-ни милли ишлеге къарайгъан министрлиги булан, РГВК «Дагъыстанда» гъажгъа багъышлангъан 2 дёгерек стол оьтгерген.

6. DAGESTAN RSP.RU 2008-08-26. Магъачкъалада гъажгъа онгарывыгну гъакъында пикирлешген. «Гетген йыл бир-бир четимликлер болду. Бу йыл да авиакеросин жыйылып ёкъ, — деп Бекмурза Бекмурзаев билдирди, — шо саялы бу йылда масъалалар болмажакъ деп бирев де айтмай. Уьстевюне, ягъарлыкъланы алмагъа харж да ёкъ. Онда къайры, Дагъыстанны Авиалиниялары аманлыкъгъа байлавлу бир-бир талапланы кютеген. Натихада, чечилмеген масъалалар гъали де кеп».

Гетген йыл «Баракат» деген компаниягъа кеп-кеп сёз тийгенге де къарамайлы, о неге бу йыл да аслу туроператор болуп чыкъды деген соравгъа Агъмат гъажи Магъамматов жавап берди. Ону сёзлери не гёре, бу фирманы уллу сынаву бар. Амма, бу йыл о турфирма аслу деп саналмай ва шолай да тююл. Гертиден де, «Баракатны» гетген йыл авиа ташыв булан масъалалары болгъан. Шо саялы бу компания гъава ташыв булан машгъул болмажакъ. О янгыз ер транспорт булан барагъанлар булан иш гёрежек. Гъава ташыв булан бу йыл «Арафат» деген компания машгъул. «Кавказ» деген уьчюнчу фирма буса эки де къайданы юртютежек.

7. «Дагестанская правда» газет, 27. 08. 2008. «Гъаж 2208: юрютовню янгы къайдалары». Авторлары: Абдулла Сулейманов, Нина Мутавова.

Б. Бекмурзаев: «Мени эсимде гетген йыл Гъуку-

РУБРИКА

матгъа сыдрагъа тизилип, гъажда гѳрген четимлик-лери саялы арзгъа гелгенлер. Амма, мен сизин шол-лай кантлар гъар заман гъакъыкътгъа къыйыша деп инандырма болмайман. Магъа ялган айтмагъа маънасы ёкъ, шо саялы бар кюйде айтайым. Сауд пачалыкъ гъажилер учун яшав нормаланы токъташдырган: Мадинада гъар адам учун 4 квадрат метр ер, Маккада — 3, 5 кв. м., Арапатдагы ва Минадагы чатырланы тюбюнде — 1, 5 кв. м. гъажилени къабул этеген улке нормаланы токъташдыра, айры абурлу дагыстанлы гъажилер буса, «крутойлар» деп айтылагъанлары буса не эте? Олар эмежлери булан гелсе де миллионлардан къалышмайгъанлары бирисилер. Оланы чатыргъа гелтирип, аякъ тюпге айылган юкъгъа халчаны устыюнде къоя. Онда инсан уьч гюн намазлар къылып, ибадатгъа берилсин учун дагы зат тарыкъ да тюгюл. Бизин «абурлу» гъажилерибиз о заманларда не эте деп сора-сагъыз, айып зат. Олар къонакъюйлеге къайтгъанда, «Баракат» фирманы къуллукчулары булан эришме-тюртюшме башлайлар, Дагыстанны Ругъ-

ны етишдирмек учун ёл юрюшню низамяна тюзелтивлер де этди, къошум вагонлар да берди.

Бу мисал булан дагыстанлы къурум да оьр даражада болма болагъаны гѳрсетилди. Бары да зат, увакъ — тюек деп къарамайлы, ойлашылып этиле, гъатта гъажилер учун бир йимик опуракъ тигивге ерли. Бары да рейслер май йимик дегенлей оьтдю. Гъажилер эсен-аман Сауд Арабстангъа етишдирилди.

Гъаж — чыдамлыкъны школасы да дюр, шогъар гѳре бусурманлар айлана якъгъа цивилизация гѳзден къарама уьйрене ва гъукумат идаралар булан къатнавну болдура. Гъажилеге кѳмек этеген бары да ведомстволар — оланы санаву аз тюгюл — паспорт-виза къуллукъ, гюмрюкчулер, порганичниклер, транспорт инспекция, оьз заманында «Дагыстан Авиалиниялар» — этип турагъан ишин артгъа теберип, инг башлап гъаж масъалалагъа гирише.

10. РИА «Дагестан», 24. 12. 2008. Вефадер Меликов, ДР-ни Гъукуматыны дин ишлеге къарайгъан Комитетни председатели Агъмат Магъамматов булангъы баянлыкъ:

ГЪАДИС

Мунапикъны уьч затдан билмеге бола: ол хабарлайгъанда ялган айта, дыгъаргъа гѳре сѳзюн тутмай ва инанывну болдурмай

Екъ, бирдагы керен такрарлайбыз, иш олай тюгюл, Ругъани идарасында иш гѳре болган гъаж бѳлюк тозулгъаны бир-нече йыл бола. Гъукумат гъаж масъалаланы турфирмалар юрютмеге герек деген къарар чыкъгъандан берли гъаж булангъы ишлени Ругъани идара юрютмей. Магъди гъаж Мутаилов о заманларда гъаж бѳлюкню ёлбашчысы эди, гъали шо тозулган сонг, ол билим берив центрны башчысы, Магъаммат Мачилаев буса, гъажилени сыйлы

НЕГЕТЛЕРИНИ ГЮЗГЮСЮ

ани идарасына айтмайгъаны къалмай. Олар оьзлер учун айры янашивну талап эте, тек шо «айры» янашив учун артыкъ харж чыгъарма суймейлер. Сюемисен башгъача янашив болгъанны? Тѳле, бар чы алай арив уллу-уллу, бассейнлерине ерли бар багъалы номерлер. Масала, 75 минг долларлы. Шону учун тѳле, о — сеники. Араплар олайлагъа къарап тамаша бола: булар мунда не учун гелген? Ял алмагъа, кеп чекмеги яда борчун кютмегеми?! Не-чакъы айып буса да, тыш уьлкелерде биз оьзюбюзю маданиятыбызны тѳбен даражалыгъыбыз булан айрылабаз. Ругъ— къылыкъ яндан да осал болабыз. Гъаж — адамны негетлерини гюзгюсю. Шону нунтмагъа тюшмей».

8. «Дагестанская правда» газет, 13. 11. 2008. «Гъаж къылывну аманлыкъ кюйде ва низамлы кюйде оьтгермек». Автор Абдулла Сулайманов.

Тюнегюн ДР-ни Гъукуматыны Председателини 1-нчи заместители Низами Казиевни ёлбашчылыгы булан гъаж къылыв масъалалагъа байлавлу жыйын оьтгерилди. Жыйында гъаж булан байлавлу бир-бир министерстволаны ва ведомстволаны вакиллери де ортакъчылыкъ этди.

Гъаж къылывну ишлерин юрютегенлер не йимик гъаракат этгени гъакъда ДР-ни Гъукуматыны дин ишлеге къарайгъан Комитетни председатели Агъмат Магъамматов хабарлады. Ону сѳзлерине гѳре, гъаж къылывгъа байлавлу ишлер оьр даражада кютюлген.

9. «Дагестанская правда» газет. «Гъажны оьсювю: барыкъ-сырыкълардан низамгъа ерли», 05. 12. 2008.

Дагыстанда бир вакътини ичинде шончакъы министерстволар, ведомстволар гъаракат этеген дагы иш ёкъдур деп къоркъмай айтмагъа ярай. Дагыстанлы гъажилени жагълыгына гѳре, олар бу якъдан РФ-де биринчилер (санаву) ва шо саялы гъаж мунда пачалыкъ оьлчевдеги ишге айланган.

Гъаж масъалаларда республиканы ёлбашчылары даим кѳмек къолун узата гелген. Гъаж булан байлавлу бары да ишлер уллулугъуна — гиччилигине къарамайлы лап оьр даражада тергеле, гъисапгъа алына. Артдагы йылланы ичинде гъукуматны хас комиссиясы иш гѳре, башында ДР-ни Гъукуматыны Председателини 1-нчи заместители Низами Казиев булан. Комиссияны жыйыныларында болган гиши олар гѳземеллик учун юрюлмейгенни ачыкъдан гѳре.

...Аз замангъа буса да тыш уьлкеге чыгъышны онгармагъа ва бизин якълы 2 минге ювукъ адамны онда ерлешдирме герек эди. Биринчи гъаракат яман болмады деп ташдырып айтма ярай. Бакюге ерли ёл арив оьтдю, озокъда, бир-бир ведомстволаны кѳмеги булан, аслу гъалда, темир ёлну Магъачкъала бѳлюгюню низамлы иши саялы. Темир ёлчулар Азербайжанны тахшагъарына ерли дагыстанлыла-

— Агъмат Магъамматович, сизден оьтюп, гъажгъа гетгенлер болдуму?

— Олайлар да болду, тек нечик болса да, гъалны гъакъында биз биле эдик. Дагыстанлылар оьзге регионлардан да гете эди. Бизин гъисапларыбызгъа гѳре, олайланы санаву 2 мингге ювукъ болган.

— 2008-нчи йылгъы гъажгъа не багъа берер эдигиз? Йылдан йыл не йимик масъалалар чечилмей къала?

— Озокъда, иш йыл сайын къолайлаша. Бу гъаракатда кѳмекчи гъисапда, дин ишлеге къарайгъан Комитетни къуллукчулары биз, не заманда да кѳмек этмеге гъазирибизни билдиребиз.

— Декабрь айны къайсы гюнюнде яда январьда 2008-нчи йылны гъаж-миссиясы битди деп рагъатланмагъа болурсуз?

— Мени эсиме гелеген кюйде, гъаж-миссия толу кюйде январьны орталарына битижек, неге тюгюл бирлери къайтмагъа башлагъан ва гечигип гелегенлери буса январь айны орталарына къайтып битер.

Информация къураллар берген бу маълуматлар толудур ва шону булан бирче терс ва ялган ойлар да болмай къалмай. Бизин гъакъыбызда язагъан журналистлеге о-бу маълумат бергенче алдын Ругъани идарагъа тынглап, тенглешдирип бермеге, кѳп керен таклиф этген эдик. Гъакъыкътны излейгенлер учун эшиклерибиз даим ачыкъ. Шогъар да къарамайлы, бир-биревлер булай язып чыгъа: «Динни юрютегенлени тилевюне гѳре, бу йыл гъажгъа жаваплы уьч де туроператор — «Кавказ», «Баракат» ва «Арафат» — бир бинада ерлешген. Мунда Ругъани идараны гъаж бѳлюгю де гѳчген...».

Балики, Ругъани идараны гъаж бѳлюгюнде ал заманларда ишлеген адамланы гѳрюп (эни олар айтылган турфирмалагъа чыкъгъан), биревлени эсине гелеген кюйде, гъаж бѳлюк де шо ерде ерлешген.

ерлеге йибереген турфирмада ишлей. Шогъар да къарамайлы, Ругъани идара гъаж булангъы масъалаларда ортакъчылыкъ этмей деп айтмагъа тюшмей. Алда йимик, гъали де, ДУМД-ни канонический бѳлюгю гъаж къылыв булан байлавлу борчланы кютюв гъакъда ярыкъландырыв ишлени юрюте, шогъар байлавлу гъажатлы китаплар чыгъарта, гъар сорагъан гишиге жавап бере. Дагыстанны муфтисини заместителлерини бириси Агъмат гъаж Магъамматов оьсю де гъаж булан байлавлу масъалаларда терен англаву бар адам, республикадагы ислам охув ожакълардагы илму масъалалагъа къарай ва шону булан бирче гъаж къурувчулары арасына гире ва гъажилеге кѳмек гъисапда хыйлы билими бар адамланы сыйлы ерлеге йибере.

Бу йыл Россиядан гъажгъа 25 мингге ювукъ адам гетген, олардан 17-18 минги дагыстанлар, демек шо 80 процент бола. Сегиз минг адам Ругъани идара таклиф этген уьч турфирма булан гетген, къалган тогуз минг адам буса, оьзлер ёл табып гетген. Гъар ким оьсю сайлагъан ёл булан гетген ва биревлер сапарда къыйныкъланы гѳрген булан шонда Ругъани идараны не айыбы бар? Тувра гъажны алдында идараны телефонна сѳйлемеген къалмагъандыр: «Документлени октябрьде бергенмен, визам гелгенми?», «Къатыным булан документлерибизни язда бергенбиз, къайда бизин паспортларыбыз?» Адамлар кимге документлерин бергенни де англамай буса, оьзге затгъа не айтарсан. Мисал учун, гъаж къылып гелген хоншугъузгъа, къардашыгъызгъа: «Къайсы турфирма булан гъажгъа бардынг?» — деп сорагъыз. Ол Ругъани идараны уста кюйде сѳкме болса да, къайсы турфирма булан иш гѳргенин чи билмес. Бусурманлар, Аглагъдан къоркъугъуз!

Ругъани идарада бир документлени де къабул этмей ва гъали ДУМД-ни къуллукчулары аслу ишине толу берилме бола. Бизин эсибизге гелеген кюйде, бусурманларыбыз шону англап болмай къалган. Мина деген ерде, масала, гъажатханалагъа уллу гезик тургъан буса ва крантда сув ёкъ буса, бизин якълылар: «Ярайгъан зат тюгюл, Ругъани идара къайда къарай?» — деп къычыра. Каабаны айланагъанда биревню акъчасын урласа да, ДУМД айыплы: алданокъ айтмагъан, гъисапгъа алмагъан, къарамагъан. Ругъани идара гъар бусурманы артындан юрюп, ону къаравуллама сама герек болмагъанмы? Амалсыз халкъ! Яратгъаныбыз Аллагъ гъажларыбызны къабул этсин ва бизге рагъмулу болсун! Бизге Ол кѳп-кѳп чыдамлыкъ, сабур берсин ва гъаж онгарыв гъаракатда ортакъчылыкъ этгенлеге, яхшы ишлери учун шабагъат берсин, гелеген йылда хаталар болмасын учун хакъыл берсин ва бойнуна алган ишин дагы да къолай кютмеге имканлыкъ берсин.

ДУМД-ни администрация,
dumd@mail.ru

ПАЙХАММАРНЫ ЯШАВУ

Магъаммат КЪАЗАНБИЕВ

Башы алдагы номерлерде

Пайгъамбарны макътавларын сөйлейген «Мавлидлер», «Муъжизат», «Аминтазакур» йимик китаплар къумукъча чыкъгъан¹⁸ саялы, бизин халкъгъа «Къылыкъ» гъажатлы деп, назму булан аны¹⁹ ариив къылыкъларындан бирразны язып къойдукъ:

Мугъаммад пайгъамбаргъа
Макътав язмакъ мурадым.
Язмагъа кююн билмей,
Хыйлы ойлап къарадым.

Агъар бизин йимиклер
Макътав язып болмажакъ,
Минг-мильёнлар язса да,
Арты битип толмажакъ

Ажизмен сөйлемекден
Макътавларын, тазасын,
Оърлююн, даражасын,
Гъюнерин, муъжизасын.

Ишим тююл буса да,
Аз зат айтма базаман,
Муъжизаларын кююн,
Къылыкъларын язаман.

Арап тилден гөчюрюп
Яздым китапдан алып,
Язмагъанман бирин де
Мен озъ янымдан салып.

Пайгъамбар яшдан берли
Бек асил къылыкълды,
Пакъырлагъа кемеки,
Амалсызлар якълды²⁰.

Дурус бек эдеплиги,
Гъар бир сөзю гертиги.
Бир ишге ваъда этсе,
Ол темирни кертиги.

Бек рагъмулуду озю,
Тазады алты затдан —
Окътемлик, кеп сейлемек,
Чагъывчулукъ, гъибатдан,²¹

Ёкъ эди пайдасычун
Гёземелдирик²² этмек,
Гиши айыбын терген,
Тюнтювчулюкге гетмек.

Бары анда бар эди
Ялан асил къылыкълар,
Гъар адам сукъланардай
Ярашывлу ёрукълар.

Чархы бек исбайды,
Гёрме ариив суратлы,
Сёзлери бек гъикматлы,
Гъар бир иши ибратлы²³.

Къылыгы гъам сураты
Ярашгъан бир-бирине,
Нюр йимик сыпатында
Къылыкълары гёрюне.

Озю айтгъан: «Яхшылыкълны
Яхшылардан сорагъыз,
Адамны таныр учун,
Сыпатына къарагъыз.

Бетине къарамакъдан
Билинир адам гъалы —
Яхшымы я яманмы
Юрекдеги хыйлы».

Нюрлю таварих

Балкъый эди нюр йимик
Чархы, бети, гъар саны;
Тез усинеди агъар²⁴
Халкъны юреги-жаны.

Сюйкюмлюгю, май йимик
Ягъылагы инсангъа,
Аны гёрюп турмакълыкъ —
Йыбанчыды гъар жангъа.

Аллагъдан, адамдан да
Ниъмат къадрын²⁵ биледи,
Къаршысына гереги
Тез-тез ондан телеги.

Халкъдан болгъан яхшылыкъ —
Аны улуу гёреги,
Ол ниъматны шюкюрюп
Агъар етишдиреди.

Озю этген улуну да
Бек аз затдан санады,
Талчыкъ гелген гишини
Артыкъ языкъсынады.

Кеп асил хасиятлы,
Генг-эркин табиятлы,
Бек йымшакъ, тынч гишиги
Буса да, озю гъайбатлы.

Бек ариив гъайбатлыды,
Гъар ишинде тувра-тюз;
Тирелип къарамагъа
Тартынады агъар юз.

Хапарсыз гёрген гиши
Гъайбатдан тартынады,
Сөйлешип, гъаллашгъан сонг,
Кепленеди, къанады.

Чомартлыгы да — даим
Беривю кеп болады,
Зат умутлап баргъанны
Киселери толады.

Бир де магърюм болмады
Андан зат умут этген,
Мурады битмесе де,
Ариив сёзлер эшитген

Терс ишге, аз гюнагъгъа
Ол тез айып салмалы;
Багъана айтып, гелгенни
Къабул этмей къалмады.

Аз иш учун адамны
Айтып уялтмай болгъан;
Билсе де, аз-маз затны,
Билмемиш болуп къалгъан.

Агъар гъаллашгъан гиши
Айырылып болмады,

Бир гёрген, къайтып-
къайтып
Геле туруп талмады.

Енгил эди гъар затда,
Бар эди кеп сакълыгы,
Бек озюн суюджюреги
Сёзюню йымшакълыгы.

Адамгъа иссилуги,
Сёзлери бек татлиги,
Герти ери гелгенде
Озю бек гъайратлыды²⁶.

Гъар ишге гъаракатлы,
Ёгъыды эринчеклик,
Халкъдан умут этмеги
Геч бир зат бир капеклик.

Гючю де ете туруп,
Зулму этгенни гечеди.
Къылыкъланы уьмметге
Уьлгю салып бичеди.

Геч деп тилей гелгенни
Ол ари тебермеги.
Ишсиз я ибадатсыз
Вакътын бош йибермеги.

Озюню оьмюрюнде
Бир де айтмагъан ялгъан;
Не яхшы иш бар буса —
Бари де²⁷ андан къалгъан.

Мажлисде болгъанланы
Барын бирдей гёреги,
Гъар бирине тийишли
Гъакъкъын²⁸ биллип береги.

Гиши лакъыр этгенде
Бёлмеги аны сёзю,
Битгенчеге тынглады
Бакъдырып агъар юзю.

Ол битгенде сөйлеги
Озю татли сёзлерин,
Барине къаратады²⁹
Гезик булан гёзлерин.

Бир йимик жавап къатып,
Бир кюйде багъып къалды,
Бир кюйде сөйлеп, барын
Хатирин-гёнгюп алды.

Гъатта янындагъылар
Эслерине гелеги:
«Бугъар чы менден артыкъ
Гиши ёкъ» деп биледи.

Ол бар ерге — сабурулукъ,
Йымшакълыкъ, эдеп йймакъ,

Уямакъ, къарагъангъа
Ачыкъ бетде иржаймакъ.

Ёкъ эди сувукъ сыпат,
Эдепсизлик, аччы сёз,
Алгъасамакъ, акъырмакъ,
Ачувланмакъ, тунукъ гёз.

Анда чы нечик де ёкъ —
Ёлдашларында да геч.
Ёлун тутма суюгенге —
Гъали де тююл бир де геч.

Аз сөйлейици, амма
Сёзюн гесип айтады,
Хапарсыз ачувланса,
Нече де тез къайтады.

Аз сёзюнде де аны,
Кеп маъналар чыгъады,
Денгиздей илмусундан
Жавгъарлары агъады.

Ол дюньяны балкъытгъан
Емишли-гюлю тереке,
Салкъынына жыйылды
Емиш герек, гюл герек.

Гъаман ариивленеди,
Тазалыкъны сюеди,
Опракъны да тазасын,
Асиллерин гиеди.

Миску³⁰ гюлсув³¹ себеди
Чархына, бар ерине,
Гече сюрме чегеди
Мубарак гёзлерине.

Ийисли майлар булан
Безеди чачын-башын,
Дагъы таза тутады
Опрагъын, сувун-ашын.

Аллагъ ичин-юрегин
Тазалагъаны йимик,
Загъыр тазалыкъны да
Юрютдю аны йимик.

Сивак³² тартып, тазалап,
Даим тишин акълады;
Гъар затын таза тутуп
Бек исбарлап сакълады.

Тыриакъларын тез гесип,
Мыйыгъын-алдын алып,
Шулай ариив юрюю,
Кюй уьйренип, ел салып,

Бир ашны сөкмей эди,
Ашайыды ушатса,
Ушатмаса къояды;
Токъ ятмайыды, ятса.

Янгыз этмей гъар ишин,
Асгъаплагъа сорады,
Гъар ким чакъырса озю,
О «Лаббайк!»³³ деп турады.

Алам озююнчюн³⁴ болду,
Бар махлукъатны бийи —
Кеп артыкъдыр Аллагъны
Ягъында аны сыйы.

Шо кюйде улукенчи³⁵,
Окътемликден ол арек,
Гъар ким де андан къарап
Къылыкълар алма герек.

Шолай сыйлыкенчи³⁶ ге
Къол тирменин тартады,

ГЪАДИС

Сатыв-алывда
алдатагъан адам
бизин уьмметден
ТЮЮЛ

Гелтиреген матагъны³⁷
Аркъасына артады.

Ялчысы-къулу булан
Бир тепсиге ашады,
Бир де окътемсиз, шулай
Кюлеп-ойнап яшады.

Бай-ярлыгъа бир кюйде
Гъаман хабарлашады,
Яшына-уллусуна
Герти айтып тогъушады.

Гиччи яшлар ойнатып,
Алагъа яйнайыды³⁸,
Гётерип къучакъгъа алып
Озю де ойнайыды.

Къул-овзден, улуу-гиччи —
Барына болушады,
Чинк алдын салам берип,
Аввал къол алышады.

Дюнья учун, напсы учун
Ачувланмады бир де,
Ачувланды — дин учун,
Я зулму болгъан ерге.

Шол ариив къылыкъланы
Барын бизге гёрсетген,
Шулай болугъуз сиз деп
Уьйренип кююн гетген.

Шолай йымшакъ болса да,
Халкъ къоркъунады андан,
Тартынып, силкинеди
Бек аны гъайбатындан.

О халкъ да алай эди —
Гиши къадрин англайгъан,
Уялчан эдеплиге
Сый бермекни танглайгъан.

Бизин заманда йимик
Ямангъа сый бермеген,
Гъайгев давлубазланы
Инсангъа тенг гёрмеген.

Гъали алай эдепли
Ювашы халкъ асарлар,
Чарчымлы-окътем болмай
Къалса, аны басарлар.

Къоймаслар, юрюйгенни
Къуру эдеп якъ булан,
Чинк алдын уьй-агълуюсю
Таптажакъ аякъ булан.

Тийишлидир гёрюнме —
Ялгъандан³⁹ дели болуп,
Нетме деп къайгъырмайгъан
Зат болуп, гёбюп-толуп.

Пайгъамбар ёлун тутма,
Суюгенге — сакълыкъ герек,
Башына халкъ минмесин,
Сыйдан къачан да арек.

Алай къылыкъланы да
Дагъы да шартлары бар —
Гъайрат⁴⁰ да герек бираз,
Гъайратсыз — хорлукъ табар.

*Шукру⁴¹ болсун Расулгъа —
Бизге кеп ниъмат берген,
Жыйып тюз ёлгъа салып,
Герти динге гийирген.*

*Кеп ёлну тар этмеген,
Эркинлик булан гелген,
Аламгъа рагъмат учун
Алагъдан ийберилген.*

*Салат-саламлар болсун
Агъар гаим, гъар заман,
Сыйлы агълюлерине,
Асгъаплагъа да гъаман!*

*Аны сюннетлеринген
Гъар ким йыракъ гетмесин,
Шапаатындан бизин
Алагъ магърум этмесин!*

**Гъазирлеген Гъ. ОРАЗАЕВ
(Давамы гелеген номерде)**

18. Артдагъы йылларда чыкъгъан жыйым китапда олар барысы да дегенлей берилди. Къара: Мавлет йырланы жыйымы /Гъазирлеген Гъ. Оразаев. Магъачкъала, 2005 й.; 2-нчи басма: 2006 й.
19. Аны — ону, демек, Мугъаммад пайхаммар с-мны.
20. М. Къазанбиевни савлай асарында йимик, бу ширеу къайда булан язылгъан бёлююнде де, сёзлени Хасавюрт диалектдеги гелемлери кеп санавда къоллангъан. Мисал учун, къылыкълды (гъалиги адабият языв формада) — къылыкълды эди, якълды — якълды эди, сыйкюмлюдю — сыйкюмлю эди, ёгъды — ёкъ эди, бари де — бары да, йыбанчыды — йыбанчы эди, къанады — къана эди, биледи — биле эди, оъзючюн — оъзю учун ва шоллай оъзгелери.
21. Гъибат — къыйбат.
22. Гёземелик.
23. Ибратлы — уйретеген, уългюлю, оъзюнден уългю алмагъа ярайгъан, насыгъат берген.
24. Тез исине эди огъар.
25. Къадрын — хадирын.
26. Гъайратлыды — къайратлы (къатты, къочкакъ) эди.
27. Бары да
28. Багъасын, тийишлисин.
29. Барына да къарата эди.
30. Миску — бек атив ийсли.
31. Ийисли сув, атив.
32. Сивак — авзундагъы тишлени тазалайгъан къурал.
33. Лаббайк — «гъазирмен, буюр» деген маънадагъы сёз. Къумукъча «лепей» деп ёлугъа.
34. Оъзю учун, оъзю саялы.
35. Уллу экенчин, уллу буса да.
36. Сыйлы экенчин, сыйлы буса да, сыйлы бола туруп да.
37. Матаъ — матагъ.
38. Олагъа яйнай эди, олардан кеп ала эди, завх эте эди.
39. Ялгъантын, обур кюйде, гъиллагъа къалып.
40. Гъайрат — къайрат, къочкакълдыкъ, къаттылыкълкъ, къоркъунмаслыкълкъ.
41. Шукру — шюкюрлюк, разилик, шюкюр.

ИАМУ

Сафинатун нажат

Жаназа намазны баяны

Ай дин къардаш! Жаназа намазны етти рукнусу бардыр:

Авалгынчысы — нийят этмакъдыр. Нийятны: «Мен нийят этдим, пулан гишиден жаназа намаз къылмагъа, парз Алагъгъа», — деп этер. Атын эсгермей, — «шу олюден» — дел къойса да ярайдыр.

Экинчиси къол байламакъны «Алагъу акбар» булан дёрт керен «Алагъу акбар» деп айтмакъдыр.

Учюнчюсю — салам бермакъдыр. Дёртюнчюсю — аввалгъы «Алагъу акбардан» сонг, Алгъам охумакъдыр.

Бешинчиси — экинчиси «Алагъу акбардан» сонг, салават салмакъдыр.

Алтынчысы — учюнчю «Алагъу акбардан» сонг, олюге дуа этмакъдыр: «Алагъуммагъфир ли гъайяна ва маййитина ва шагъидина ва гъаййина ва сагъирина ва кйбдрина ва закарина ва унсяна Алагъумма ман агъайтагъу минна фа агъйиги алал-ислами ва ман таваффайтагъу минна фатаваффагъу алал-иман», — деп этмакъ яхшыдыр.

Еттинчиси — гючю етишген гиши эретуруп этмакъдыр.

Гъар «Алагъу акбарда» къолларын гетермакъ — сюннетдир. Алгъамны ичинден охумакъ да — сюннетдир. «Аузу биллагъи мина-шшайтани рражим» де — сюннетдир. Амма алякъда гетген: «Важжагъту» деп башланагъан дуабыз — сюннет тююлдюр. Ахыргъы «Алагъу акбардан» сонг: «Алагъумма ла тагъримна ажрагъу ва ла тафтинна баъдагъу ваффир лана ва лагъ» деп айтмакъ да — сюннетдир. Жаназа намазгъа артда гелип къошулгъан гиши Алгъам охуп битгенче, имам «Алагъу акбар» деп айтса, Алгъамны къоюп, имамгъа табиъ болур.

Олю эргиши болса, имам олюню баш ягъында турар; къатунгиши буса, белинден темен таба турар.

Жаназа намазгъа олю жувулуп болмакъ — шартдыр. Гебинленгенче къылмакъ — макругъдур. Гёмюлген сонг да, суйген гиши къылмагъа ярайдыр. Амма гёмюлмакъдан аввал бирев сама къылмаса, ярамайдыр. Кеп олюлерден бир намаз къылмакъ да таманлыкъл этедир. Жаназа намаз къылагъан гиши, ягъындагъы жаназадан болду, къабурдан болду, арт якъда болмакъ — шартдыр. Ягъында болмаса къайырмайдыр. Жаназа намаздагъы халкъны уч тизим этмакъ — сюннетдир.

Эки гишиге жаназа намаз да къылынмайдыр, жувулма да жувулмайдыр: давда шагъид болгъан гиши — бир; оъзюгер анасыны къурсагъында дёрт ай да болмагъан, оъзю тугагъанда оъзюнде савлукъну аламаты да гёрюнемей, чакъсыз тувгъан яш — эки. Дёрт ай болуп да, савлукъл болмаса, жувуладыр, амма намаз къылынмайдыр.

Закатны баяны

Ай дин къардаш! Гишиге закат парз болмакъны шартлары экидир: бусурман болмакъ — бир; бийни ихтиярындан чыкъмагъан къул болмамакъ — эки.

Закатда нийят борчдур. Нийятны: «Шу мени малымны парз болгъан закатыдыр», — деп этер. Гъакълбалыкъ болмагъан яшны малындан да, авлияны малындан да закат борчдур. Борчгъа берилген акъчадан да, борчдур. Бир гиши-

ни оъзгелеге бережакъл борчлары болмакъ, къолундагъы малдан закат чыгъармакъны гери урмайдыр. Закатны имкан къадарда тез чыгъармагъа гереkdir. Имкан болуп да чыгъармай къоюп, мал гълал болса, закатын оъз ягъындан телемакъ борчдур. Закатны йыл айлангъынча алгъасап чыгъармагъа да ярайдыр.

Ораза байрамны сагъын да, рамазаны аввалындан башлап, чыгъармагъа ярайдыр. Эки гишини малы бир-бирине къошулуп юрюлсе, шол къошулгъан малыны закаты — бир гишини онгача малыны закаты йимикдир.

Бирдагъы да, масала: Умар да, Али де бир ерде ортакъл саман салып, Умар янгыз бир оъзге ерде де саман салса, сонг Умарны эки де еринден гелген ашлыкъл закатгъа етишсе, Алиге де закат борч болур, нечакъл огъар ортакъл самандан бир сабудан артыкъ зат гелмесе де.

Оъзлерде закат борч болгъан затлар бешдир: гъайванлар — бир; ашлыкъл — эки; емишлер — уч; алтун-гюмюш — дёрт; севдюгер мал — беш.

Гъайванлардан закат борч болгъанлары учдюр: тое — бир, ат тайпадан оъзге туварлар — эки, къой булан эчки — уч. Бизин Дагъыстанда тое ёкъ болмакъ учун, алардан багъа этмеге гъайкат ёкъдур.

Туварны отуздан азында закат болмайдыр. Отузгъа етишсе, бир йыллыкъл — яда эркек, яда тиши — тувар чыгъармакъ борчдур. Къыркългъа етишсе, эки

йыллыкъл тиши тувар чыгъармакъ борчдур. Къыркълдан оър ягъында — гъар отуздан бир йыллыкъл, гъар къыркълдан эки йыллыкъл тувар чыгъармакъ гереkdir.

Къой булан эчкини къыркълдан азында закат ёкъдур. Къыркългъа етишсе, къойлар буса — бир йыллыкъл тиши къой, эчкилер буса — эки йыллыкъл тиши эчки чыгъармакъ гереk. Юз йигирма бирге етишсе — экини чыгъарыр. Эки юз бирге етишсе — учно чыгъарыр. Дёрт юзге етишсе — дёртно чыгъарыр. Андан Оър ягъында — гъар юзден бирни чыгъарыр. (Бар да малы эркек болмаса: закатгъа эркеги ярамайдыр). Бар да малы къойлар болса да, закатгъа эчки чыгъармагъа ярайдыр. Амма багъада — къойланы бирисине тенглик этеген эчки болмагъа гереkdir. Тувар болду, эчки болду, къой болду, гъайванларда закат борч болмагъа, бир гишини къолунда мюлк болгъан гълда уъзюлмей бир йыл тамам болмакъ, шартдыр. Амма закатгъа етишеген гъайванланы балаларына йыл тамам болмаса да, закатын аналарыныки булан бирче чыгъармакъ — борчдур.

ГЪАДИС

Яратгъаныбыз
Алагъ булай
билдирген: «Ким
Мени валиме
яманлыкълар эте
буса, Мен шогъар
дав этермен»

**Гъайвандан гъайры
затны закатыны баяны**

Ай дин къардаш! Ашлыкълны да, емишни де, къыркъл путдан азында — закат борч тююлдюр. Къыркъл путгъа етишген сонг, он пай этип, бир пайы — закатыдыр. Емишлени закат борч болагъланлары экидир: хурма — бир, юзюм — эки. Буда да, гъабижде да йимик, башгъа-башгъа ашлыкъланы бир-бирине къошмайдыр. Гъар-бириси башгъа-башгъа закаты етишмесе, закаты ёкъдур. Дюю йимик, къабугъу булан сакъланагъан ашлыкълда, сексен путгъа етишмесе, закаты борч болмайдыр.

Алтун-гюмюшно закаты — он пай этип, бир пайыны дёрт пайындан, бир пайыдыр. Алтунну йигирма мискълдан азында — закаты ёкъдур. Йигирма мискъл алтун, гъалиги акъча булан, он тюмен боладыр.

Гюмюшно, бир йилевке къыркъл дёрт мискълдан азында — закаты ёкъдур. Бир йилевке къыркъл дёрт мискъл гюмюш — отуз уч манатдан бир мискъл артыкъ боладыр.

Алтун-гюмюшде закаты борч болмагъа, бир гишини къолунда мюлк болгъан гълда йыл айланмакъ — шартдыр. Белбавгъа тутулгъан гюмюш йимик, чай къашыкъ йимик, гюмюшден-алтундан болгълан затланы, гълалындан — закаты чыгъармас; гъарамындан — чыгъармакъ борчдур. Оланы гълалыны да, гъарамыны да баяны китапны аввалларында гетди.

Севдюгер малда закаты борч болмакъны эки шарты бардыр: йыл айланмакъ — бир, йылны ахырында закатыгъа етер чакъл болмакъ — эки.

Севдюгер малыны закатыгъа етишмакълыгъл да багъасындан белгили боладыр. Закатыгъа етише буса, шол багъасыны он пай этип, бир пайыны дёрт пайындан бир пайын закатыгъа чыгъармагъа гереkdir.

Бир малыны гюмюш акъча булан багълаласа — закатыгъа етишип, алтун булан багълаласа — етишмей буса, шол малыны къайсы акъча булан сатып алгълан эди буса, шону булан багълалар. Акъча булан сатып алмагълан эди буса, юртда кеп юрюйген акъча булан багълалар.

**Гъазирлеген Гъ. ОРАЗАЕВ
(Давамы гелеген номерде)**

СОРАВ–ЖАВАП

— Ассаламу алейкум, «Ассалам» газетни къуллукчулары. Магъди имамны гъакъында макъала язгъанны сюе эдик.

— Къатынгиши башындагы тюгюн яшырмай деп къуру айта турма яраймы, ону хатирин де къалдырып?

— Эрге бармагъан къыз къатын алып айрылгъан яшгъа барма яраймы?

— Истихарны гъакъында гъадис гелтиргенни сюер эдик.

— Яш болмай деп, башгъа къатын алма яраймы, биринчисин де къююп?

— Магъа бу дюньяда ялкывлу ва нетегенни билмеймен. Сиз сама кѐмек этигиз.

— Кѐп ичеген адамны не себеп булан токъта тып бола?

— Телевизоргъа къараса гюнагъмы?

— Адам оьле турагъанда, ахырынчы сѐзю не болмагъа герек?

— Къайнатасына тийсе намаз бузуламы?

— Йылап дуа этсе, Аллагъа шо адамны гюнагъларын гече деп эшитген эдим. Шо тюзму?

— Илинип оьлсе, шо адам женнетге гиреме яда жагъаннемге?

— Анам охуп болмай, тек намаз къылмагъа сюе. Шогъар янгыз бисмилля деп намаз къылмагъа яраймы?

— Къатынны айтгъанын этип, анагъа арт бермеге яраймы?

— Озокъда, ярамай. Шо гъакъда алда да кѐп айтылгъан, гъали де айтабыз: ананы рази этмеген гишини ахыры яхшы болмас.

— Аятуль-Курсини арапча берсегиз таржума да этип атив болур эди.

— Бу ва оьзге Къуръан аятланы арап языв булан бермеге газетни имканлыгъы ъкъ (арап гъарпланы печат этмеге болмай). Бу ва оьзге аятланы, дуаланы исламский деп айтылагъан тюкенлерде сатып алма бола.

РУЗНАМА

ФЕВРАЛЬ

Table with 7 columns: гюндер, субхI, эртенги, тапг къата, гюн чыгъа, зугър, тюш намаз, гласр, экинни намаз, магъриб, маркача намаз, гишав, яссы намаз. Rows 1-28.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редактор
Азиз-хаджи Мичигишев
Компьютерная группа
Асият ХАНОВА
Ахмед Магомедов
Гульнара АБДУЛАЕВА

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону).

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. М. Ярагского, 128.
Тел.: (8722) 61-00-64.